

הַלְבוֹת תַּפְלָה פֶּרֶק ט

א. סֵדֶר תַּפְלַת הַצְבוּר, כֵּךְ הוּא: בַּשָּׁחַר כָּל הָעַם יוֹשְׁבִין, וְשְׁלִיחַ צְבוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתְּבָה וְעוֹמֵד בְּאַמְצַע הָעַם; וּמִתְחִיל וְאוֹמֵר קִדִּישׁ, וְכָל הָעַם עוֹנִין אָמֵן יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא מְבָרֵךְ בְּכָל כּוֹחַן, וְעוֹנִין אָמֵן בְּסוֹף קִדִּישׁ; וְאַחֵר כֵּךְ אוֹמֵר בָּרְכוּ אֶת ה' הַמְּבָרֵךְ, וְהֵם עוֹנִים בְּרוּךְ ה' הַמְּבָרֵךְ, לְעוֹלָם וָעֶד. וּמִתְחִיל וּפּוֹרֵס עַל שְׁמַע בְּקוֹל רֶם, וְהֵן עוֹנִין אָמֵן אַחֵר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה, וְהַיּוֹדֵעַ לְבָרֵךְ וּלְקַרֹּת קוֹרָא עֲמוֹ, עַד שֶׁמְבָרֵךְ גָּאֵל יִשְׂרָאֵל.

ב. וְהַכֹּל עוֹמְדִין מִיָּד, וּמִתְפַּלְלִין בְּלַחֲשׁ, וּמִי שְׁאִינוּ יוֹדֵעַ לְהַתְפַּלֵּל, עוֹמֵד וְשׁוֹתֵק עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל שְׁלִיחַ צְבוּר בְּלַחֲשׁ עִם שְׁאֵר הָעַם; וְכָל שֶׁיִּגְמֹר תַּפְלָתוֹ מִן הַצְבוּר, יִפְסַע שְׁלוֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאַחֲרָיו, וְיַעֲמֵד בַּמָּקוֹם שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו בְּעֵת שֶׁפָּסַע.

ג. וְאַחֵר שֶׁיִּפְסַע שְׁלִיחַ צְבוּר שְׁלוֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאַחֲרָיו, מִתְחִיל וּמִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֶם מִתְחַלֵּת הַבְּרָכוֹת, לְהוֹצִיא אֶת מִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל; וְהַכֹּל עוֹמְדִין וְשׁוֹמְעִין, וְעוֹנִין אָמֵן אַחֵר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה, בֵּין אֵלּוֹ שֶׁלֹּא יָצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן, בֵּין אֵלּוֹ שֶׁכָּבֵר יָצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן.

ד. וְאוֹמֵר קִדְשָׁהּ, בְּבְרָכָה שְׁלִישִׁית; וְכִיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ שְׁלִיחַ צְבוּר לְקִדְשָׁהּ, יֵשׁ רְשׁוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לַחֲזוֹר לַמָּקוֹם שֶׁעָמַד בּוֹ בַּתְּפִלָּה. וְכִשְׁיִגִּיעַ שְׁלִיחַ צְבוּר לְמוֹדִים וְכוּרֵעַ, כָּל הָעַם שׁוֹחִין מַעֵט וְלֹא יִשְׁחוּ יָתֵר מִדִּי; וְאוֹמְרִין מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹּהֵי כָּל בָּשָׂר, יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרָאשִׁית, בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עַל שֶׁחֲתִייתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ, כֵּן תְּחַיֶּינּוּ וְתַחַנְנוּ, וְתַאֲסֹף גְּלוּתֵינוּ לַחֲצֹרוֹת קִדְשְׁךָ, לְשֹׁמֵר חֻקֶּיךָ וּלְעֹבְדֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְּךָ שָׁלֵם עַל שְׁאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. וְכָל הָאוֹמֵר מוֹדִים מוֹדִים, מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ.

ה. וְאַחֵר שִׁישְׁלִים כָּל הַתְּפִלָּה, יֵשֵׁב וְיַפֵּל עַל פָּנָיו, וַיִּטֶּה מַעֵט הוּא וְכָל הַצְבוּר, וַיִּתְחַנֵּן וְהוּא נוֹפֵל; וַיֵּשֶׁב וַיִּגְבִּיהַ רֹאשׁוֹ הוּא וְשְׁאֵר הָעַם, וּמִתְחַנֵּן מַעֵט בְּקוֹל רֶם מִיּוֹשֵׁב.

ו. וְאַחֵר כֵּךְ יַעֲמֵד שְׁלִיחַ צְבוּר לְבָדּוֹ, וְאוֹמֵר קִדִּישׁ פַּעַם שְׁנִיָּה, וְהֵן עוֹנִין כְּדֶרֶךְ שְׁעָנוּ תַּחֲלָה; וְאוֹמֵר "וְהוּא רַחוּם . . ." (תהילים עח, לח), "תְּהִלָּה, לְדוֹד . . ." (תהילים קמה, א), הוּא עוֹמֵד, וְהֵן יוֹשְׁבִין וְהֵם קוֹרְאִין עֲמוֹ; וְאַחֵר כֵּךְ אוֹמֵר "וְכָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל . . . וְאֲנִי, זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם . . ." (ישעיהו נט, כ-כא), וְאַתָּה קְדוֹשׁ . . ., "וְקִרָּא זֶה אֶל-זֶה" (ישעיהו ו, ג), וְגוֹמֵר הַקִּדְשָׁה, וְהֵן עוֹנִין "קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ" (שם) שְׁלוֹשָׁה פַּעַמִּים, וְחוֹזֵר וְקוֹרָא הַקִּדְשָׁה תְּרֻגוּם, וְאוֹמֵר "וְתִשְׁאַנִּי רוּחַ . . ." (יחזקאל ג, יב), וְקוֹרְאָהוּ תְּרֻגוּם, וְאוֹמֵר "ה' יִמְלֹךְ" (שמות טו, יח), וְקוֹרְאָהוּ תְּרֻגוּם, כְּדִי לְהַבִּין לָעַם. וְאֵלּוֹ הַפְּסוּקִים שֶׁלִּפְנֵי הַקִּדְשָׁה, וְשֶׁלֹּא חֲרִיָּה, עִם תְּרֻגוּמָן הֵן הַנִּקְרָאִים סֵדֶר הַיּוֹם. וְאַחֵר כֵּךְ מִתְחַנֵּן בְּדִבְרֵי תַּחֲנוּנִים וּבְפְסוּקֵי רַחֲמִים, וְאוֹמֵר קִדִּישׁ, וְכָל הָעַם עוֹנִין כְּדֶרֶךְ; וְנִפְטְרִין.

ז. כָּל הָאוֹמֵר בַּתְּחֻנּוּנִים, מִי שָׂרַחַם עַל קֵן צְפוּר שֶׁלֹּא יִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, אוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁחַט אוֹתוֹ וְאֶת בָּנוּ בַּיּוֹם אֶחָד, יִרְחַם עָלֵינוּ, וְכִיּוֹצֵא בְּעֵנֵינוּ זֶה מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמַּצּוּת אֵלּוֹ גְּזֵרַת הַכָּתוּב הֵן, וְאֵינָם רַחֲמִים: שֶׁאֵלּוֹ הָיוּ מִפְּנֵי הַרְחָמִים, לֹא הִתִּיר לָנוּ שְׁחִיטָה כָּל עֵיקָר. וְכֵן לֹא יִרְבֶּה בְּכַוְנֵינוּ שֶׁלִּשְׁם וַיֹּאמֶר "הָאֵל הַגָּדֹל הַגָּבֹר, וְהַנּוֹרָא" (דברים י, יז; נחמיה ט, לב) הַחֲזָק

וְהָאֲמִיץ וְהַעֲזֹז, שְׁאִין כּוֹחַ בְּאָדָם לְהַגִּיעַ סוֹף שְׂבָחוֹ שֶׁלֹּה־קְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵלָּא אוֹמֵר, מֶה שְׁאֹמֵר מִשֶּׁה רַבְּנוּ.

ח. בַּמִּנְחָה אוֹמֵר שְׁלִיחַ צְבוּר "וְהוּא רַחוּם . . ." (תהילים עח, לח),
"אֲשֶׁרִי, יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ . . ." (תהילים פד, ה), "תְּהִלָּה, לְדוֹד . . ."
(תהילים קמה, א); קוֹרָא הוּא וְהָעָם מִיּוֹשֵׁב. וְעוֹמֵד שְׁלִיחַ צְבוּר
וְאוֹמֵר קְדִישׁ, וְהֵן עוֹמְדִין אַחֲרָיו וְעוֹנִין כְּדִרְכָּן, וּמִתְפַּלְלִין כָּל־
בְּלַחֲשׁ; וְאַחַר כֵּן חוֹזֵר שְׁלִיחַ צְבוּר, וּמִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֶם כְּדִרְךָ
שֶׁעָשָׂה בַּשְּׁחִרִית, עַד שִׁישְׁלִים כָּל הַתְּפִלָּה. וְיוֹשֵׁב הוּא וְהֵן,
וְנוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם וּמִתְחַנְּנִין; וּמִגְבִּיָּה רֹאשׁוֹ הוּא וְהֵן, וּמִתְחַנְּנִין
מֵעֵט מִיּוֹשֵׁב כְּדִרְךָ שֶׁעָשָׂה שְׁחִרִית. וְעוֹמֵד וְאוֹמֵר קְדִישׁ, וְכָל
הָעָם עוֹנִין כְּדִרְכָּן; וְנִפְטָרִין לְמַעֲשִׂיהֶן.

ט. בְּעֶרֶב כָּל הָעָם יוֹשְׁבִין, וְהוּא עוֹמֵד וְאוֹמֵר "וְהוּא רַחוּם . . ."
(תהילים עח, לח), בִּרְכוּ אֶת ה' הַמְּבָרֵךְ, וְהֵן עוֹנִין בְּרוּךְ ה'
הַמְּבָרֵךְ, לְעוֹלָם וָעֶד. וּמִתְחִיל לְפָרֵס עַל שְׁמַע, וְאוֹמֵר קְדִישׁ,
וְאַחַר כֵּן הַכֹּל עוֹמְדִין וּמִתְפַּלְלִין בְּלַחֲשׁ. וְכִשְׁמִשְׁלִימִין, אוֹמֵר
קְדִישׁ; וְהֵן נִפְטָרִין. וְאֵינוֹ חוֹזֵר לְהַתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֶם עֲרֵבִית, לְפִי
שְׁאִין תְּפִלַּת עֲרֵבִית חוֹבָה; לְפִיכֵךְ לֹא יִבְרַךְ זֶה בִּרְכוּת לְבִטְלָה,
שְׁאִין כָּאֵן אָדָם שֶׁנִּתְחַיֵּב בָּהֶן כְּדִי לְהוֹצִיאֻהוּ.

י. בְּלִילֵי שַׁבָּתוֹת חוֹזֵר שְׁלִיחַ צְבוּר אַחֵר שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּלַחֲשׁ עִם
הַצְּבוּר, וּמִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֶם; אֲבָל אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל שְׁבַע, אֵלָּא בִּרְכָה
אַחַת מֵעֵין הַשְּׁבַע. וְכֵן, הוּא אוֹמְרָה:

יא. בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֱלֹהֵי
יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן
קוֹנֵה בְרַחֲמָיו שָׁמַיִם וָאָרֶץ, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל,
מִגֵּן אֲבוֹת בְּדַבְּרוֹ, מַחֲיָה מֵתִים בְּמֵאֲמָרוֹ, הַמְּלִיךְ הַקְּדוֹשׁ שְׁאִין
כְּמוֹהוּ, הַמִּנִּיחַ לַעֲמּוֹ בַּשַּׁבָּת קְדֹשׁ, כִּי בָם רָצָה לְהַנִּיחַ לָהֶם;
לִפְנֵינוּ נַעֲבֹד בִּירְאָה וּפֶחַד, וְנוֹדֶה לְשִׁמּוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד, מֵעוֹן
הַבִּרְכוּת, אֲדוֹן הַשְּׁלוֹם, מְבָרֵךְ הַשְּׁבִיעִי וּמִקְדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמִנִּיחַ
בְּקִדְשָׁהּ לָעָם מִדְּשֻׁנֵי עֲנָג, זָכָר לְמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית; אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, רָצָה נָא בְּמִנוּחָתָנוּ . . . בְּרוּךְ אַתָּה ה', מִקְדֵּשׁ הַשַּׁבָּת.
וְאוֹמֵר קְדִישׁ; וְכָל הָעָם נִפְטָרִין.

יב. וְלָמָּה תִּקְנּוּ חֲכָמִים זֶה מִפְּנֵי שְׂרֵב הָעָם בָּאִין לְהַתְפַּלֵּל
עֲרֵבִית בְּלִילֵי שַׁבָּת, וַיְהִיָּה שֵׁם מִי שֶׁנִּתְאַחֵר לְבוֹא וְלֹא הַשְּׁלִים
תְּפִלָּתוֹ; וַיִּשְׁאָר לְבָדוֹ בְּבֵית הַפִּנְסֵת, וַיְבוֹא לִידֵי סִפְפָּה. לְפִיכֵךְ
חוֹזֵר שְׁלִיחַ צְבוּר וּמִתְפַּלֵּל, כְּדִי שִׁיתְּעַכְבוּ כָּל הָעָם עַד שִׁישְׁלִים
הַמִּתְאַחֵר, וַיֵּצֵא עִמָּהֶן.

יג. לְפִיכֵךְ יוֹם טוֹב שָׁחַל לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת, אוֹ יוֹם הַכְּפוּרִים, אוֹ
רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵין שְׁלִיחַ צְבוּר הַיּוֹרֵד עֲרֵבִית לְפָנֵי הַתְּבָה מִזְכִּיר
עֲנִין הַיּוֹם בְּבִרְכָּה זוֹ, אֵלָּא חוֹתֵם בָּהּ מִקְדֵּשׁ הַשַּׁבָּת בְּלָבָד, לְפִי
שֶׁלֹּא נִתְחַיֵּב הַיּוֹם בַּתְּפִלָּה זוֹ.

יד. בַּשַּׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים כְּשֶׁגּוֹמֵר שְׁלִיחַ צְבוּר תְּפִלַּת שְׁחִרִית
בְּקוֹל רֶם, אוֹמֵר קְדִישׁ וְאַחַר כֵּן קוֹרָא "תְּהִלָּה, לְדוֹד . . ."
(תהילים קמה, א), וְאוֹמֵר קְדִישׁ, וּמִתְפַּלְלִין מוֹסֵף בְּלַחֲשׁ, וְחוֹזֵר
וּמִתְפַּלֵּל מוֹסֵף בְּקוֹל רֶם כְּדִרְךָ שֶׁעוֹשֶׂה בַּשְּׁחִרִית; וְאוֹמֵר קְדִישׁ
אַחַר תְּפִלַּת מוֹסֵף, וְהָעָם נִפְטָרִים. וְאֵין אוֹמְרִין קְדִישָׁהּ וְלֹא
תְּחִנוּנִים אַחֵר תְּפִלַּת שְׁחִרִית כְּשֶׁאֵר הַיָּמִים, אֵלָּא אוֹמֵר אוֹתָהּ
קֹדֶם תְּפִלַּת מִנְחָה. כִּי־צַד קוֹרָא "תְּהִלָּה, לְדוֹד" (תהילים קמה, א),

וְאוֹמֵר סֵדֶר הַיּוֹם וְדִבְרֵי תַחֲנוּנִים, וְאוֹמֵר קִדְּשׁ; וּמִתְפַּלֵּל
מִנְחָה, וְחוּזֵר וּמְשַׁמֵּעַ תְּפִלַּת מִנְחָה בְּקוֹל רֹם, וְאוֹמֵר קִדְּשׁ.

זו. בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וּבְחֻלּוֹ שְׁלֵמוֹעַד אוֹמֵר סֵדֶר הַיּוֹם, אַחֵר
תְּפִלַּת מוֹסֶף. וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אוֹמֵר סֵדֶר הַיּוֹם גַּם אַחֵר תְּפִלַּת
הָעֶרֶב, וְאוֹמֵר קִדְּשׁ; וְאַחֵר כָּךְ, מִבְּדִיל.